

Rabbinic Authority and Personal Autonomy in Early Rabbinic Law

Session 3: Divorce

Ayelet Hoffmann Libson

I. Divorce in Early Rabbinic Law

a. *Divorce Initiated by the Husband*

1. משנה גיטין ט, י

בית שמאי אומרים, לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, שנאמר "כי מצא בה ערות דבר". ובית הלל אומרים, אפילו הקדיחה תבשילו, שנאמר "כי מצא בה ערות דבר". רבי עקיבא אומר, אפילו מצא אחרת נאה הימנה, שנאמר "והיה אם לא תמצא חן בעיניו".

Mishnah Gittin 9:10

The school of Shammai says: A man should not divorce his wife unless he found in her something offensive, as it says *Because he found [something] indecent (ervah) (Deuteronomy 24: 1)*. The school of Hillel says: Even if she spoiled his meal, as it says *Because he found something*. And Rabbi Aqiva says: Even if he found another more attractive than her, as it says *And if she failed to please him*.

b. *Divorce Initiated by the Wife*

2. משנה כתובות ז, א-י

א. המדיר את אשתו מליהנות לו, עד שלשים יום, יעמיד פרנס. יתר מכן, יוציא ויתן כתובה...
ב. המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות, יוציא ויתן כתובה...
ג. המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין, יוציא ויתן כתובה...
ד. המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה, בזמן שהוא עמה בעיר, חודש אחד יקיים, שניים, יוציא ויתן כתובה...
ה. המדיר את אשתו שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה, יוציא ויתן כתובה...
ו. ואלו שכופין אותו להוציא: מוכה שחין, ובעל פוליוס, והמקמץ, והמצרף נחושת, והבורסי, בין שהיו בס עד שלא נשאו, ובין משנשאו נולדו.
ז. ועל כולן אמר רבי מאיר: אף על פי שהתנה עמה, יכולה היא שתאמר: סבורה הייתי שאני יכולה לקבל, ועכשיו איני יכולה לקבל.
ח. וחכמים אומרים: מקבלת היא על כרחיה, חוץ ממוכה שחין, מפני שממיקתו.
ט. מעשה בצידון בבורסי אחד שמת והיה לו אח בורסי.
י. אמרו חכמים, יכולה היא שתאמר: לאחיד הייתי יכולה לקבל, ולך איני יכולה לקבל.

Mishnah Ketubot 7:1-10

1. One who vows to prohibit his wife from benefiting him, up to thirty days he should appoint a trustee, for longer—he shall grant her a divorce...

2. One who vows to prohibit his wife from one of any fruits—he shall grant her a divorce...
3. One who vows to prohibit his wife from adorning herself—he shall grant a divorce...
4. One who vows to prohibit his wife from going to her father's home, if he is in the city with her, for one month he may maintain her, for two months—he shall grant her a divorce...
5. One who vows to prohibit his wife not to go to a house of mourning or a house of celebration—he shall grant her a divorce...
10. These are the ones they compel to divorce: one afflicted by sores and one who has a polyp [growth in the nose] and one who collects excrement and one who smelts brass and the tanner—whether they were so before they wed or whether they learned [these occupations] after they wed. And regarding all of these Rabbi Meir said: even though he stipulated with her [before the marriage], she may say 'I thought I could endure but now I cannot endure.' The Sages say: she endures against her will, except those afflicted with sores because she chafes him.

3. משנה נדרים יא, יב

בראשונה היו אומרים, שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה, האומרת טמאה אני לך, שמים ביני לבינך, נטולה אני מן היהודים.

חזרו לומר, שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה, אלא האומרת טמאה אני לך, תביא ראיה לדבריה.

שמים ביני לבינך, יעשו דרך בקשה.

נטולה אני מן היהודים, יפר חלקו, ותהא משמשתו, ותהא נטולה מן היהודים.

Mishnah Nedarim 11:12

At first they used to say: three women go out and take their dower (*ketubah*): she who says 'I am impure to you;' 'Heaven is between me and you;' and 'I am removed from the Jews.' They retracted and said: so that a woman will not cast her eyes upon another [man] and be disloyal to her husband, but rather she who says 'I am impure to you' shall bring evidence for her words; 'Heaven is between me and you'—they shall make a supplication; and 'I am removed from the Jews'—he shall annul his share and she shall serve him [euphemism for sexual relations] and she shall be removed from the Jews.

II. Expanding the Grounds for Divorce: Between Palestine and Babylonia

4. תלמוד ירושלמי כתובות ה, ז (ל ע"ב)

אמר רבי יוסה אילין דכתבין אין שנה אין שנת תניי ממון ותניין קיים

Palestinian Talmud Ketubot 5:7, 30b

R. Yose said: These who write 'if he will hate' or 'if she will hate'—this is a monetary stipulation, and such a stipulation is binding.

5. תלמוד בבלי כתובות סג ע"ב

היכי דמיא מורדת?

אמר אמימר דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה אבל אם אמרה מאיס עלי לא כייפינן לה.

מר זוטרא אמר כייפינן לה.
הוה עובדא ואכפיה מר זוטרא ונפק ר' חנינה מסורא.
ולא היא התם סייעתא דשמיא.

Babylonian Talmud Ketubot 63b

What are the circumstances of “a rebellious woman?”

Amemar said: that she says ‘I desire my husband and I torment him,’ but if she said ‘he is repulsive to me’ we do not compel her.

Mar Zutra says: we compel her.

A case [of rebellion] occurred and Mar Zutra compelled [her], and R. Hanina of Sura came from it [i.e. was conceived as a result].

But it is not so: there, it was the help of heaven.